

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 20.09.1984, sp. zn. Tzv 17/84, ECLI:CZ:NS:1984:TZV.17.1984.1

Číslo: 33/1986

Právní věta: Pokud není odsouzený vojákem v základní službě, nesplňuje základní podmínku pro výkon trestu odnětí svobody ve vojenském nápravním útvaru ve smyslu § 39 odst. 2 tr. zák. a § 39a odst. 5 tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 20.09.1984

Spisová značka: Tzv 17/84

Číslo rozhodnutí: 33

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Výkon trestu odnětí svobody

Předpisy: 140/1961 Sb. § 39 odst. 2
§ 325 odst. 1
§ 327 odst. 2
§ 39a
§ 81 141/1961 Sb. § 324

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 33/1986 sb. rozh.

Pokud není odsouzený vojákem v základní službě, nesplňuje základní podmínku pro výkon trestu odnětí svobody ve vojenském nápravním útvaru ve smyslu § 39 odst. 2 tr. zák. a § 39a odst. 5 tr. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR - vojenského kolegia ze dne 20. 9. 1984 sp. zn. [Tzv 17/84.](#))

Nejvyšší soud ČSSR zrušil na podkladě stížnosti pro porušení zákona usnesení vyššího vojenského soudu, jakož i usnesení vojenského obvodního soudu a tomuto soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal.

Z odůvodnění:

Usnesení vojenského soudu byl zamítnut návrh velitele vojenského nápravného útvaru MNO na změnu způsobu výkonu trestu odnětí svobody u odsouzeného voj. z sl. J. W., a to proto, že nejsou důvody pro takovou změnu ve smyslu § 71 odst. 3 zák. o výk. trestu OS.

Vyšší vojenská soud zamítl podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. jako nedůvodnou stížnost velitele nápravního útvaru MNO proti usnesení vojenského obvodového soudu.

Proti oběma uvedeným rozhodnutím podal ministr národní obrany ČSSR stížnost pro porušení zákona, v níž uvedl, že vyšší vojenský soud pochybil, pokud zamítl stížnost velitele vojenského nápravního útvaru, který na základě osvědčení o nemoci, v souladu s článkem 54 předpisu Všeob-P-75 (práv.), musel odsouzeného propustit na trvalou dovolenou. Neboť ten byl vojenskou lékařskou komisí uznán dočasně neschopným vojenské základní služby. Tímto rozhodnutím velitele byl odsouzený zároveň propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody, aniž se tak stalo na základě rozhodnutí vojenského soudu.

Ministr národní obrany ČSSR proto navrhl, aby Nejvyšší soud ČSSR vyslovil, že napadenými rozhodnutími byl ve prospěch J. W. porušen zákon, aby obě usnesení zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud ČSSR přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě podané stížnosti pro porušení zákona správnost výroků napadených rozhodnutí, jakož i řízení, jež jim předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům:

V projednávané trestní věci J. W., v níž byl pravomocně zamítnut návrh velitele vojenského nápravního útvaru na přeřazení odsouzeného do první nápravně výchovné skupiny a s přihlédnutím i k důvodům uvedeným ve stížnosti pro porušení zákona, je stěžejním problémem především otázka, zda lze propuštění vojáka ze základní vojenské služby a tím i z výkonu trestu odnětí svobody ve vojenském nápravním útvaru na trvalou dovolenou za zdravotních důvodů, na základě osvědčení o nemoci vojenské lékařské komise, považovat vždy za „těžkou chorobu“ ve smyslu § 325 tr. ř., event. za „nevyléčitelnou životu nebezpečnou“ nebo „nevyléčitelnou chorobu duševní“ podle § 327 tr. ř., jak uvedl ve svém rozhodnutí vyšší vojenský soud. Dále jde o to, zda lze odsouzeného po propuštění ze základní vojenské služby zařadit k dalšímu výkonu trestu odnětí svobody do některé z nápravně výchovných skupin, nejde-li o důvody uvedené v § 71 odst. 3 zák. o výkonu odnětí svobody.

Nejvyšší soud ČSSR zaujal k první otázce názor, že jde o problematiku, kterou musí soud řešit vždy, zpravidla za pomoci lékařů přezkumné komise nemocnice či ústavu, kteří propuštění z vojenské základní služby navrhují, event. znaleckého posudku o povaze choroby odsouzeného, a to za účelem zjištění, zda u něho přichází v úvahu „těžká choroba“ ve smyslu § 325 odst. 1 tr. ř. (možnost přerušování výkonu trestu) anebo dokonce „nevyléčitelná životu nebezpečná choroba“ a nebo „nevyléčitelná choroba duševní“ ve smyslu § 327 odst. 2 tr. ř. (možnost upuštění od výkonu trestu). Protože podle názoru Nejvyššího soudu ČSSR mohou být důvodem propuštění vojáka na trvalou dovolenou ze základní vojenské služby vedle důvodů, pro které byl propuštěn J. W., i jiné okolnosti, týkající se např. povahových vad anomálních a primitivních osobností, psychopatů apod., nelze souhlasit s tím, že ve všech případech, kde je voják základní služby propuštěn na trvalou dovolenou, půjde vždy o těžkou chorobu podle § 325 odst. 1 tr. ř. a že za těchto okolností musí vždy dojít k přerušování výkonu trestu.

Nejsou-li totiž podmínky § 325 odst. 1, event. § 327 odst. 2 tr. ř. dány, musí soud prvního stupně odsouzeného k dalšímu výkonu trestu odnětí svobody zařadit do některé z nápravně výchovných skupin, neboť není-li odsouzený již vojákem v základní vojenské službě, nesplňuje základní a rozhodující podmínku pro výkon trestu odnětí svobody ve vojenském nápravním útvaru ve smyslu § 39 odst. 2 tr. zák. a § 39a odst. 5 tr. zák.

Z obou uvedených ustanovení jednoznačně vyplývá, že ve vojenském nápravním útvaru může být zařazen jen voják v základní vojenské službě, a to k trestu odnětí svobody, který nepřevyšuje 2 léta.

Jestliže tedy vznikne z objektivních důvodů překážka, která má za následek nemožnost dalšího výkonu trestu odnětí svobody nebo jeho zbytku ve vojenském nápravném útvaru, jde o změnu poměrů, které vytvářejí podmínky a důvod pro změnu způsobu výkonu trestu odnětí svobody podle § 324 odst. 1 tr. ř. To jinými slovy znamená, že soud může odsouzeného, vykonávajícího trest odnětí svobody ve vojenském nápravném útvaru na návrh náčelníka tohoto útvaru přeradit podle § 324 odst. 1 tr. ř. do příslušné nápravně výchovné skupiny i tehdy, jestliže nastaly takové objektivní okolnosti, které nedovolují výkon trestu odnětí svobody ve vojenském nápravném útvaru.

Názor, který zaujaly oba soudy, je též v rozporu s požadavkem neprodleného výkonu trestu. Jestliže rozhodnutí se stalo vykonatelným a s výkonem trestu již bylo započato, pak výkon takového trestu má být proveden bez přerušení, neboť jen takový nepřerušovaný výkon může úspěšně zajistit splnění účelu trestu. Proto nejde-li o výjimky, které dovolují v určitých případech přerušení výkonu trestu (viz např. ustanovení § 325 odst. 1 tr. ř.), je třeba podle § 324 tr. ř. rozhodnout o změně způsobu výkonu trestu neprodleně i v případě, má-li být odsouzený z objektivních důvodů propuštěn na trvalou dovolenou z výkonu trestu odnětí svobody ve vojenském nápravném útvaru, aniž jsou tu důvody § 71 odst. 3 zák. o výkonu trestu odnětí svobody.

V projednávaném případě měl proto jak vojenský obvodový soud, tak i vyšší vojenský soud vyhovět návrhu náčelníka nápravného útvaru, aby odsouzeného zařadily pro další výkon trestu odnětí svobody do první nápravně výchovné skupiny MS, neboť v takovém případě, který je předmětem podané stížnosti pro porušení zákona, může soud buď jen trest přerušit (§ 325 odst. 1 tr. ř.), nebo od jeho výkonu upustit (§ 327 odst. 2 tr. ř.), jsou-li zákonné důvody, anebo odsouzeného přeradit do nápravně výchovné skupiny MS.

Obdobným způsobem dochází ke změně způsobu výkonu trestu odnětí svobody, např. v případech mladistvých po dosažení věku 18 let. Podle § 81 odst. 1 tr. zák. se trest odnětí svobody u osob, které nepřekročily 18. rok svého věku, vykonává v nápravně výchovných ústavech pro mladistvé. Jakmile takový odsouzený dovrší ve výkonu trestu 18. rok svého věku, soud rozhodne podle § 53 odst. 3 zák. o výkonu trestu odnětí svobody (viz též § 81 odst. 2 tr. zák.), zda mladistvý vykoná zbytek trestu v nápravně výchovném ústavu pro ostatní odsouzené; při tomto rozhodování se přihlíží zejména k dosaženému stupni nápravy mladistvého a k délce zbytku trestu. Rovněž v tomto případě jde o objektivní okolnost, která musí být při rozhodování respektována.

Také v případě, kdy odsouzený voják byl podmíněně propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody ve vojenském nápravném útvaru, je v záloze a ve zkušební době se neosvědčí, nemůže zbytek trestu odnětí svobody vykonávat ve vojenském nápravném útvaru, neboť již není vojákem v základní vojenské službě. Rovněž v takovém případě musí vojenský soud při rozhodování o výkonu zbytku trestu odnětí svobody podle § 64 odst. 1 tr. zák. současně rozhodnout ve smyslu § 324 tr. ř. o změně způsobu výkonu trestu, neboť oproti původnímu stavu nastaly objektivní okolnosti, které nedovolují vykonávat zbytek trestu odnětí svobody ve vojenském nápravném útvaru.

Všechny výše uvedené skutečnosti vedly Nejvyšší soud ČSSR k závěru, že podaná stížnost pro porušení zákona je důvodná, neboť oba soudy při rozhodování o návrhu náčelníka vojenského nápravného útvaru plně nerespektovaly ustanovení § 39 odst. 2 tr. zák., § 39a odst. 5 tr. zák. a § 324 tr. ř.

Na tomto podkladě pak Nejvyšší soud ČSSR obě napadnuté rozhodnutí zrušil a ve smyslu § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal vojenskému obvodovému soudu, aby v intencích tohoto rozhodnutí věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.